

SPELLINGONDERWIJS

Spellingonderwijs vormt een belangrijke moot in het moedertaalonderwijs op de lagere school. Het leerplan C.R.K.L.O. wijdt er liefst 18 blz. aan op een totaal van 72. De schattingen van Van der Velde over de bestede tijd zijn bekend, alsook de in verhouding vaak bedroevende resultaten.

Daarenboven is spelling ook gaan behoren tot de "emotionele" onderwerpen (wat Ten Brinke "sacrosanct" zou noemen); men herinnert zich nog wel uitspraken van voor- en tegenstanders van de spellinghervorming een tiental jaren terug (Aksie spellingvereenvoudiging 1972). Ook vandaag is het vrij moeilijk, zoniet onmogelijk, gedurende meer dan 10 minuten een sereen en zinvol gesprek te voeren over spelling en spellingonderwijs, tenzij men de deelnemers aan dat gesprek op voorhand erg secuur selecteert. Zinssneden als "het relative belang van de spelling" zijn soms voldoende om mensen in het harnas te jagen tegen de "verloedering" van onze taal...

Nochtans meen ik dat er dringend nood is aan een serene, zinvolle en constructieve gedachtenwisseling tussen allerlei opinies i.v.m. spelling, omdat :

- onze samenleving nu eenmaal nood heeft aan een sterk eenvoudige spelling;
- onze samenleving de spellingbeheersing (bewust of onbewust) hanteert als beoordelingsnorm en/of selectie criterium (zelfs voor schoonmaaksters);
- het individu in die samenleving dus minder kwetsbaar wordt wanneer hij/zij over een voldoende spellingvaardigheid beschikt;
- zo'n redelijke spellingvaardigheid toch één van de minimumdoelstellingen van het onderwijs zou moeten zijn;
- dezelfde spellingvaardigheid binnen de beschikbare tijd bereikbaar is, mits we beschikken over adequate middelen.

Deze artikelen (ik zie er momenteel drie) willen een bijdrage zijn tot een dergelijk gesprek. Ik hoop dat het anderen aanzet tot reactie, eigen onderzoek enz. Op het "werk van de (spelling) akker" heb ik hier en daar in de grond gewoeld, er ligt nog veel braakgrond te wachten op ontginning....

Het eerste artikel "Rendement van dictee" is een verslag van een foutenanalyse, uitgevoerd met kandidaat onderwijzers, en tegelijk een steekproef naar het rendement van de dictees. Deze nogal verbreide lespraktijk blijkt misleidende resultaten te geven.

Het tweede artikel beschrijft het onderzoek i.v.m. de spelling van de werkwoordvormen. onderzoek dat ik, eveneens met mijn studenten, opzette in navolging van Assink (Ts. voor taalbeheersing). Wij moesten ons neerleggen bij zijn conclusies, nl. dat bijleren gaat ten koste van afleren.

In het derde artikel kom ik terug op het eerste spelling-onderzoek en ga dan dieper in op het probleem van de interpretatie en de classificatie van fouten. Wie vanuit een foutenanalyse concreet wil gaan werken aan de spelling-zwakke/-beheersing van zijn leerlingen, moet drommels goed weten hoe je nu eigenlijk spelling leert, en wat er in feite allemaal achter zo'n spellingfout schuilgaat. Het blijkt dat we ook hier nog maar een paar spaden in de grond gestoken hebben : we beschikken niet eens over een theorie over leren spellen !